

BAILEY PARKER
& Associates

Prinsengracht 71
1015 DL Amsterdam

M +31 (0)6 46 22 42 52
F +31 (0)20 524 81 01

E nakad@baileyparker.nl
K 59869429

Zijne Excellentie
De heer drs. S. Dekker
Minister voor Rechtsbescherming
Ministerie van Justitie & Veiligheid
Den Haag

Amsterdam, 16 mei 2020

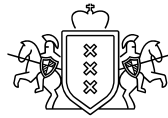
Hooggeachte heer Dekker,

Betreft: Internetconsultatie wetsvoorstel deelgezag

Graag maak ik gebruik van uw uitnodiging om te reageren op uw ontwerp voorstel Wet deelgezag. Ik bied u hierna drie punten van commentaar.

Dit commentaar zend ik u in mijn hoedanigheid van advocaat bij kantoor Bailey Parker. In mijn praktijk heb ik de afgelopen maanden een aantal dossiers behandeld waar ik ouders bijsta van onder toezicht gestelde (ots) en uit huis geplaatste (muhp) kinderen. Ouders moeten zich handhaven te midden van een groot aantal zorgprofessionals (al snel 10 – 20 betrokkenen per kind per jaar) afkomstig van Gecertificeerde instellingen, professionele adviesbureaus en 'bestandpleegouders' (dus geen eigen familie en vrienden maar vreemden, vaak commerciële ondernemers) die allemaal (riant, soms fiscaal onbelast) betaald worden voor de zorg voor hun kinderen.

De dossiers geven mij als relatieve 'buitenstaander' een waardevol overzicht over de praktijk bij Jeugdzorg in de afgelopen 10 jaar, waarbij ik in korte tijd de werkwijze van naar schatting in totaal 30 professionele organisaties en 260 professionals heb mogen zien.

Zoals u weet ben in 1994 begonnen als advocaat bij NautaDutilh in Rotterdam. Verder ben ik de oprichter van de eerste online rechtbank e-Court (2009), en mocht ik in 2011 een internationale prijs in ontvangst nemen in het Vredespaleis te Den Haag voor innovatie in de rechtspleging (*Global Innovating Justice Awards*, HiiL). In 2018 promoveerde ik in Leiden aan de faculteit der rechtsgeleerdheid. In de afgelopen jaren hebben onze paden elkaar vaker gekruist, vooral vanuit mijn expertise op het gebied van digitale rechtspraak en innovatie.

Reikwijdte wetsvoorstel: appels, peren en pruimen

Het wetsvoorstel heeft een grote reikwijdte waar de meest uiteenlopende situaties in potentie onder kunnen vallen, met alle risico's van dien.

De enige heldere situatie is die van het homoseksuele/lesbische/heteroseksuele ouderpaar dat graag de verwekker of de draagmoeder als de derde deelgezaghebbende ouder willen toevoegen.

Moeilijker wordt het al waar het gaat om vechtscheidingen, waar nieuwe stiefouders om de hoek komen. Die situatie is in beginsel altijd moeilijk voor een kind vanwege de existentiële loyaliteit naar de biologische ouder, uitzonderingen daargelaten. Een kind zal zich verder ook aanpassen en hebben aan te passen, wat het beeld vertekent van hoe goed het gaat. Er vallen dus veel kanttekeningen te plaatsen bij de afwegingen waar de stiefouder zich nu een gelijke plaats wil aanmeten als de biologische ouders, en vooral als het gaat om de veronderstelde band van het kind met al die tijdelijke opvoeders als die relatie dan weer op de klippen loopt. Dient dit wetsvoorstel de uitzondering of de regel?

Als het dan vooral gaat om praktische zaken zoals doktersbezoeken of afspraken op school, en om de stiefouder het gevoel te geven dat hij/zij meer is dan de nieuwe vriendin/vriend van papa of mama (- maar is dit daadwerkelijk een formele juridische kwestie die door de wetgever geregeld moet worden, of eerder een sociale/relatieve onvervulde behoefte aan erkenning en waardering? -), lijkt het zinniger dat in eerste instantie de gezaghebbende ouder(s) via de notaris een volmacht mogen afgeven, zodat een derde of vierde deelgezaghebbende het kind kan begeleiden bij medische behandelingen en andere zaken. In plaats van de wettelijke regeling van het gezag, zou aansluiting gezocht kunnen worden bij andere figuren zoals mentorschap of voogd. Een dergelijke machtiging kan dan eenzijdig ingetrokken worden zodra de relatie eindigt. Na 5 jaar kan dat leiden tot deelgezag, als de relatie met de stiefouder gehandhaafd blijft.

Dan blijft – in de dynamiek van afwisselende nieuwe relaties en breuken – het systeem van het ouderlijk gezag stabiel. De speciale relatie tussen kind en ouders, hun biologische, existentiële band, wat tot uitdrukking komt in het ouderlijk gezag wordt dan niet al te gemakkelijk doorkruist en vertroebeld.

Wetsvoorstel en jeugdzorg

Het wetsvoorstel vermeldt:

Dit wetsvoorstel introduceert een nieuwe vorm van gezag over een minderjarige, het deelgezag. De deelgezagdrager krijgt de bevoegdheid en verantwoordelijkheid om met de gezagdragende ouders en voogden dagelijkse beslissingen te nemen over de verzorging en opvoeding van een kind. Voor het kind biedt deelgezag meer duidelijkheid over de rol van deze derde en waarborgen voor behoud van contact met deze persoon of personen.

In de Memorie van toelichting staat als opening:

De regeling deelgezag sluit zoveel mogelijk aan op de uitgangspunten en de wettelijke kaders van gezag. Van de gezagdragers mag worden verwacht dat zij goed ouderschap laten zien en op een goede en verantwoorde wijze invulling geven aan het gezag. De deelgezagdrager draagt met de gezagdragers een verantwoordelijkheid voor een goede invulling van de dagelijkse verzorging en opvoeding. Dit houdt onder meer in dat zij verantwoordelijk zijn voor het geestelijke en lichamelijke welzijn en de veiligheid van het kind en het kind niet mishandelen. Daarnaast mag van de gezagdragers en deelgezagdragers over en weer worden verwacht dat zij de band van het kind met de ander(e) ((deel)gezagdragers) bevorderen. Dit speelt vooral een rol bij een scheiding van de (deel)gezagdragers. Voor het (minderjarige) kind betekent deelgezag dat het ook beslissingen en correcties van de deelgezagdrager zal moeten accepteren.

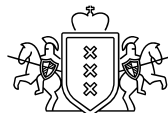
De Staatscommissie heeft als aanbeveling gedaan om de door de Staatscommissie geformuleerde zeven kernen van goed ouderschap centraal te stellen in het afstammings- en gezagsrecht. Het kabinet heeft deze aanbeveling overgenomen. Dit houdt in dat voor gezag en daarmee ook voor deelgezag, de volgende kernen van goed ouderschap – in willekeurige volgorde – als uitgangspunt worden genomen: een onvoorwaardelijk persoonlijk commitment, continuïteit in de opvoedingsrelatie, verzorging en zorg voor lichamenlijk welzijn, opvoeding tot zelfstandigheid en sociale en maatschappelijke participatie, het organiseren en monitoren van de opvoeding en verzorging in het gezin, op school en in het publieke domein, zorgdragen voor de vorming van de afstammingsidentiteit van het kind, zorg dragen voor contact- en omgangsmogelijkheden met voor het kind belangrijke personen. Het kabinet heeft hieraan nog het belang van een veilige opvoedingssituatie voor het kind toegevoegd.

Zonder deelgezag is het vaak 'onpraktisch' begrijp ik uit het Integraal Afwegingskader voor beleid en regelgeving, althans het kan tot praktische problemen leiden. Dit zal de gecertificeerde instelling al snel vinden, en ook de pleegouders. Dit vind ik geen overtuigend argument voor uit huis geplaatste kinderen, gelet op de inbreuk die daarbij gemaakt wordt op het ouderlijk gezag onder dwang, en niet vanuit de wens van de ouders.

Ik mis nadere overwegingen over het opgedrongen deelgezag en het vrijwillige, door ouders gewenste deelgezag.

De regeling deelgezag sluit dan misschien zoveel mogelijk aan op de uitgangspunten en de wettelijke kaders van gezag, maar de praktijk van de jeugdzorg sluit niet aan bij de wettelijke kaders en de internationale verdragen waar Nederland zich aan heeft gecommitteerd van jeugdzorg. En daarmee wordt de regeling deelgezag een gevaarlijk wapen om ouders nog verder onder de voet te lopen. In de praktijk gebeurt het al niet, althans bijna nooit, dat men professioneel genoeg is om de inbreng van ouders te verwelkomen en de respecteren, en in goede harmonie met ouders als evenwaardige partners, op een respectvolle manier tot goede afspraken te komen en compromissen te sluiten. De moeilijkheid zit bij de professionele partijen. Zij ervaren zichzelf als superieur. De inbreng van ouders wordt vooral genegeerd.

Het is duidelijk dat in die context het wetsvoorstel onvoldoende is doordacht, en dat niet alle informatie is verzameld en dat de effecten van de wet onvoldoende zijn afgewogen.

Drie punten van commentaar in relatie tot jeugdzorg

Ik heb drie punten van commentaar op het voorstel.

Mijn eerste punt van commentaar is: het ontwerp wetsvoorstel komt voor de Jeugdzorg te vroeg. Eerst moet er orde op zaken worden gesteld binnen de Jeugdzorg, voordat het deelgezag daar kan worden ingevoerd.

- Commissie De Winter heeft vastgesteld dat kinderen **gevaar lopen binnen de Jeugdzorg door mishandelingen, misbruik en verwaarlozing**. Die situaties kunnen **langere tijd blijven bestaan**, zonder dat er wordt ingegrepen.
2019, Commissie De Winter
<https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2288728-onderzoekscommissie-veel-geweld-in-de-jeugdzorg-en-het-is-nog-steeds-niet-voorbij.html>
Dan is er nog niet eens veel gezegd over de schadelijke experimenten die op kinderen in de Jeugdzorg werden uitgevoerd:
2018, De Groene: www.groene.nl/artikel/willoze-proefkonijnen.
- Verder is er het **actieplan Waarheidsvinding** ingesteld, omdat in de praktijk telkens weer blijkt dat er gewerkt wordt op basis van valse beschuldigingen, ongefundeerde verwijten, schadelijke onwaarheden, foute diagnoses, etc. (zie Toeslagenaffaire Belastingdienst).

Het is van belang om stil te staan bij recente kritische uitlatingen van een aantal Tweede Kamerleden over de geconstateerde praktijk van de bedreigingen van ouders over de rug van hun kinderen (1. contactmogelijkheden opschorten of inperken en 2. afnemen ouderlijk gezag), zie hierna. Dit is schering en inslag kan ik u zeggen.

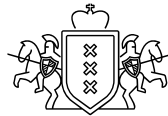
Het lijkt er haast op dat gecertificeerde instellingen en andere belanghebbenden nu willen toewerken naar een praktijk waarin ouders niet meer, althans niet meer zo snel, worden bedreigd met het afnemen van het ouderlijk gezag. Het – schijnbaar vriendelijkere – deelgezag komt daarvoor in de plaats. Maar dit is een stap in de verkeerde richting. Dan kunnen zij namelijk nog eenvoudiger de inbreng van ouders negeren en omzeilen, door het deelgezag. Het valt te verwachten dat naar dit middel altijd en overal gegrepen wordt, als ‘default’. Dan wordt de rechtspositie van ouders alleen nog maar weer verder verzwakt.

Mijn tweede punt van commentaar is: het is op dit moment niet nodig om het wetsvoorstel halsoverkop door te voeren. Er is tijd om orde op zaken te stellen in Jeugdzorg. Er zijn namelijk op dit moment voldoende alternatieve mogelijkheden voor gecertificeerde instellingen en pleegouders als zij toch praktische problemen zouden ervaren (zonder de praktijk van bedreiging van ouders).

Zij kunnen namelijk gebruik maken van de bestaande geschillenregeling. Die is immers speciaal ontworpen voor situaties waarin partijen er niet samen uitkomen in goede harmonie. Er bestaat dus al een wettelijke regeling die de problemen ondervangt – nu al – . Het gaat juist vaak om praktische problemen. De rechter neemt dan een beslissing. Deelgezag is niet nodig.

In de praktijk merk ik overigens dat gecertificeerde instellingen, pleegouders en professionele adviesbureaus allerlei dingen doen alsof zij het ouderlijk gezag hebben en alsof ouders dat niet hebben. De vindingrijkheid om argumenten te verzinnen om de wet te omzeilen is groot. Veel praktische problemen ervaart men dus toch al niet.

Mijn derde punt van commentaar is: de praktische problemen zijn geen kwestie van nieuwe wetgeving, maar van – eerst – het handhaven van de bestaande wetgeving. Pleegzorg is bedoeld als korte termijn oplossing. Het moet gaan om ernstige, concrete bedreigingen in de

ontwikkeling. Die moeten dan worden weggenomen en de kinderen kunnen dan weer naar huis. Het Europese Hof heeft Noorwegen eind 2019 op de vingers getikt, en Nederland behoort zich dit ook aan te trekken. Dit wetsvoorstel is ook in die zin een verkeerd signaal (want pleegouders zijn veel minder vaak nodig, zijn maar tijdelijk in beeld en moeten zo snel mogelijk weer naar de achtergrond verdwijnen). De wet moet worden gehandhaafd en Nederland moet de verdragen serieus gaan uitvoeren.

Ik heb in de praktijk nog geen een dossier gezien dat de gecertificeerde instelling die bedreigingen kon verwoorden. Dus kunnen de bedreigingen niet worden weggenomen. Er worden wel zorgen vermeld, maar die zijn vaak verzonnen of het gevolg van de jeugdzorg. De doelen die in gezinsplannen worden gesteld zijn vaak niet wettig. Het leren tanden poetsen van kleine kinderen, of fysiotherapie van een kind,... daar is de uithuisplaatsing niet voor bedoeld, en daar worden de bedreigingen ook niet mee weggenomen. Er wordt verder werkelijk nooit duidelijk gemaakt welke minder schadelijke alternatieven bestaan dan uithuisplaatsing (familie, vrienden, burens, de kerk, oppasmoeder, au pair, buurtgezinnen.nl, Eigen kracht, Eudokia huisartsen concept, enz.).

Het enige doel van ots/muhp is wettelijk gezien dat ouders moeten worden ondersteund zodat zij zelf zo snel mogelijk de zorg voor de kinderen weer op zich nemen.

De rechter kan de wet handhaven en zorgen dat de verdragen worden nageleefd. Als een rechter geen enkele verlenging van de uithuisplaatsing zou goed vinden, tenzij de jeugdzorg zich aan de wet en de verdragen houdt, dus met andere woorden: de naleving van de wet en verdragen zou toetsen, dan kan gekeken worden wat er zinvol is op het gebied van deelgezag.

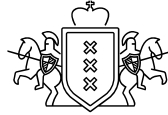
In de praktijk gebeurt het tegenovergestelde. Rechters kijken weg en de Jeugdzorg is volledig ontspoord. Ouders worden gestigmatiseerd, gecriminaliseerd en lijken hun onschuld en opvoedkundige vaardigheden nooit (voldoende) te kunnen bewijzen. Zo worden zij van meet af aan buiten spel gezet en iedereen is gericht op zo lang mogelijke pleegzorg. Die boodschap krijgen de kinderen ook ingeprent. Ouders en kinderen wordt het zwijgen opgelegd en leven in constante angst door alle bedreigingen. Na verloop van tijd zullen de kinderen, als gevolg van de manipulaties, bij pleegouders 'willen' blijven wonen. Zie ook het advies van psycholoog dr. G.J.M. van den Aardweg een aantal jaren geleden, in 2014:

Door de jaren heen tonen pleegouders [maar ook overige betrokkenen] er geen begrip voor dat het natuurlijk is dat ouders hun kinderen willen stimuleren om weer naar huis te komen. Er is niets concreets naar voren gekomen dat hun beweringen over de incompetentie ondersteunt, anders dan een dossier van bijna [XXX] jaar aan ongefundeerde verdachtmakingen en schadelijke onwaarheden.

Ernstig is ook het onbegrip dat spreekt uit de herhaalde, dramatiserende uitspraak dat de ouders de kinderen "belasten met hun problematiek". Als ouders aan wie hun kinderen nu al jaren zijn ontnomen daaronder zwaar te lijden hebben en uiteindelijk hun gezin en niet dat van een ander willen herenigen, is het de normaalste zaak van de wereld dat zij daarover dikwijls met hun kinderen praten, te meer omdat zij weten dat het uiteengevallen gezin ook voor hen een traumatische situatie moet zijn.

Het is waarschijnlijk dat zij door het vooruitzicht van hereniging hun kinderen ook hoop geven. Dit is trouwen geen problematiek van ouders, in de trant van "dat is hun probleem" of erger "zij maken daar zo'n probleem van", maar een gezinsdrama, dus evengoed het probleem van de kinderen.

Pas onnatuurlijk zou het zijn wanneer daar niet over gesproken zou kunnen worden, ouders zowel als kinderen dienen hierin geheel vrij te zijn en niet onder druk te worden

gezet als men wil vermijden dat de diepe gevoelens en verlangens worden verdrongen en zich nu of op termijn serieuze psychische moeilijkheden gaan uiten.

Zo is pleegzorg nooit bedoeld. Het deelgezag versterkt de misstanden.

Conclusie

Er is uiterste voorzichtigheid geboden met dit wetsvoorstel, dat onvoldoende doordacht is. Voor (v)echtscheidingen en jeugdzorg is het vooralsnog niet geschikt en zal er eerst verder op gestudeerd moeten worden. Er zijn – als de wetgever al aan zet is – alternatieve wettelijke instrumenten.

Er zijn grote nadelen en risico's aan het gedwongen deelgezag verbonden. Voor de jeugdzorg zal het wetsvoorstel alleen maar leiden tot een toename van conflicten rond het kind, de verdere beschadiging van kinderen en van hun ouders, het onnodig gevangen houden en problematiseren van kinderen, en het verder uithollen van de zeer zwakke rechtspositie van de biologische ouders.

Hoogachtend,

Mr. dr. Henriette W.R. Nakad-Weststrate, *advocaat*